

kallas, och jag vågar för den skull vördsamt hemställa, att Riksdagen för sin del måtte besluta,

att de i 30 § 1 mom. af Kongl. förordningen den 2 Juni 1882, angående villkoren för tillverkning af bränvin, förekommande orden: »Straffes med böter från och med 500 till och med 1500 kronor» måtte utbytas mot följande stadgande: »Straffes såsom för bedrägeri enligt allmän Lag».

Stockholm den 25 Januari 1886.

Oskar Schenström.

N:o 24.

Af Herr **J. H. G. Fredholm**: *Om förhöjning i det till statens landtbruksingenjörer utgående dagtraktamente.*

Efter att skotten Stephens ett par år på 1830-talet varit såsom agronom för statens räkning anställd, erhöll han år 1840 till efterträdare direktör Jansson, hvilken förutom den af statsverket utgående lönen 1,200 Rdr B:co fick för hvarje förrättningsdag tillgodoräkna sig 3 Rdr B:co i dagtraktamente, som skulle af reqvirenten utbetalas. År 1850 ökades antalet af statens agronomer med tvenne och år 1854 med ytterligare en, hvilka alla hvar för sig hade i lön 600 Rdr B:co och i dagtraktamente 3 Rdr B:co. År 1857 antogos tre nya och erhöillo de då i tjänst varande sex agronomerna benämningen landtbruksingenjörer. År 1859 reglerades lönerna för dem så,

att de två i tjensten äldste erhöilo 3,000 och de öfriga 1,500 kronor i årlig lön med oförändradt dagtraktamente. Från och med 1875 utgår lönen med 2,000 kronor första tjenstgöringsåret och ökas sedermera med 500 kronor för hvart femte år, intill dess lönen uppgår till 3,500 kronor. Här-förutom åtnjuter landtbruksingeniör reseersättning efter fjerde klass i 1881 års resereglemente samt af reqvirenten kronor 4: 50 i dagtraktamente för hvarje förrättningsdag, hvarjemte han för i hemmet verkställt kartarbete får upp-bära lösen efter taxa. Från och med 1876 är åt landtbruksingeniörerna beviljad pension på allmänna indragningsstaten vid fyllda 60 lefnadsår och efter 30 års tjenstgöring.

Af förestående redogörelse finner man, att lönen för desse tjenstemän under de från 1850 förflutna 35 åren ökats från 900 till 2,000 kronor i lägsta lönegraden, eller med 122 procent, under det att till dem utgående dagtraktamente under samma tid, eller rättare sagdt under hela 45 år, bibehållit sig oförändradt. I öfverensstämmelse med de regleringar af lönen, hvilka såsom en följd delvis af penningens sjunkande värde blifvit under nu omhandlade period vidtagna, borde dock dagtraktamentet nu utgå med 10 kronor.

Uraktlåtenheten att i jembredd med lönen höja dagtraktamentet har ej varit alldeles utan följder. Dit är dock ej att räkna, hvad man måhända i främsta rummet skulle förmoda, eller att derigenom minskning inträdt i den landtbruksingeniörerna tillgodokommande godtgörelse för deras arbete. Ersättning för det relativt till penningens minskade värde lägre dagtraktamente, som dem nu tillgodokommer mot förr, torde hafva blifvit dem i fullt mått beredd, dels genom den kartlösen, som de nu ega att uppbära, dels genom lönens höjande i större förhållande än det, i hvilket penningen fallit. Deremot har derigenom, att endast lönen men ej dagtraktamentet ökats, inträdt ett förändradt förhållande mellan den af statsverket utgående lönen och det af reqvirenten godtgjorda dagtraktamentet, som gör att statsverkets bidrag till befrämjande af denna institution blifvit i allt högre grad taget i anspråk för hvarje ingenjör särskildt. Denna omständighet, som visserligen ej är af någon ekonomisk betydelse, då fråga endast är om ett litet antal personer, får en sådan, då, såsom nu är händelsen, antalet af ingenjörer allt-jemt är i stigande. I hvilken grad statsverkets utgifter för landtbruks-ingeniörerna härigenom vuxit endast under innevarande årtionde, framgår af följande sammanställning:

År	Antal ingenjörer	Antal förrätt- ningsdagar	Till ingenjörer och stipendiater utgående:		
			Lön	Reseersättning	Dagtraktamente
1880	14	1,862	40,250	16,051	8,379
1881	16	2,038	48,750	20,777	9,171
1882	16	2,225	49,500	20,323	10,012
1883	16	2,234	48,500	19,895	10,053
1884	17	2,558	54,375	25,195	11,511

Häraf visar sig, att endast under de fem senaste åren statsverkets utgifter för landbruksingenjörerna vuxit från 56,301 kronor till 79,570, eller med 23,269 kronor, d. v. s. med 41 %.

En årlig utgiftspost på 80,000 kr., hvilken derjemte har tendens att för hvart år blifva större, så att den snart uppgår till 100,000 kr., torde vara förtjent af någon uppmärksamhet från sparsamhetsvännernas sida. Det är visserligen sant, att denna utgiftspost har till sitt ändamål befrämjande af vårt lands jordbruk och således kommer den på indirekt sätt samhällets medlemmar åter till godo. Men man får dervid ej förbise, att nyttan af anslaget i första hand kommer dem direkt till del, som vilja vidtaga grundförbättringar i sitt jordbruk. Då sådana emellertid för den jordbrukare, som dem vidtager, böra medföra ekonomisk fördel, så borde han också vidkännas de med förbättringen förenade kostnaderna. Att staten betalar dessa och den enskilde af dem drager nyttan, kan endast då anses med det allmänna bästa förenligt, när insigten om de fördelar, som af nyttiga företag kunna vara att hemta, saknas hos en stor och för samhället vigtig näringsklass. Detta skäl att locka till företagsamhet, som med hela sin styrka gjorde sig gällande vid inrättandet af landbruksingenjörsinstitutionen, blir för ett statens ingripande i näringsverksamheten allt mindre bestämmande, i samma mån insigten om den nytta, som jordbrukaren kan hemta af landbruksingenjörernas biträde, allt mer vinner i utbredning. Och att denna insigt nu är på god väg att blifva allmän, derom vittnar det hastigt växande antalet af landbruksingenjörer.

Tiden synes således för länge sedan hafva varit inne, då man utan olägenhet för jordbruket skulle hafva kunnat på ett för statsverket mera förmånligt sätt ändra förhållandet mellan bidragen från det allmänna och de enskilde, hvilket förhållande nu ställer sig som 7 till 1. Höjde man till en början det till landbruksingenjörerna utgående dagarfvode till det belopp, som det ursprungligen hade i förhållande till då gällande pris, eller från nu utgående kronor 4: 50 till 10 kronor, så skulle redan derigenom något vara

vunnet i ofvan nämnda syfte. En sådan förhöjning i dagarfvodet kan från den enskilde jordbrukarens synpunkt sedd ej på något vis anses obillig, emedan ett pris af 10 kronor för ett så kvalificeradt dagsarbete som en landtbruksingenjörns kan i jmförelse med priset på annat arbete betraktas som en låg ersättning. Den enda invändning man mot en sådan förhöjning skulle kunna göra vore, att den fattige jordbrukaren då måhända blefve urståndsatt att begagna sig af landtbruksingenjörernas biträde. Men denna invändning synes mig ej förtjena afseende och detta af två skäl: dels derföre att, både såsom förhållandet alltid varit och fortfarande är, landtbruksingenjörernas biträde faktiskt tages i anspråk företrädesvis af de större och ej af de mindre jordbrukarne; dels emedan, när det senare varit händelsen, länets hushållningssällskap i de flesta fall betalat dagarfvodet och denna utväg står ju hushållningssällskapen fritt att vidtaga, äfven om dagarfvodet höjes till 10 kronor.

Deremot skulle ett dagarfvode af 10 kronor medföra den fördelen, att det från enskilde reqvirenters sida bättre hushållades med den dyrbara arbetskraft, som landtbruksingenjörerna representera och som staten bekostar, derigenom att det förebyggde förlösandet af deras tid på småsaker, hvarför det låga arfvodet nu ej utgör något hinder.

Ännu viktigare synes mig dock vara att på landtbruksingenjörernas område hvarje privat verksamhet omöjliggöres genom det låga dagarfvodet af kronor 4: 50, för hvilket de nu stå till tjänst. Detta är ur mer än en synpunkt att beklaga, emedan bristen på konkurrens med den privata verksamheten måste leda till ett monopoliserande af sakkunskapen hos landtbruksingenjörerna och detta till största skada för yrket. Det förhåller sig nemligen så, att endast då yrkesverksamheten är fri i utöfningen, har den tillräcklig inneboende lifskraft för att kunna utvecklas. Monopoliseras den åter, skall man afskära möjligheten för andra idéer än de, som tilläfvontyrs kunna finnas hos monopolets innehafvare att göra sig gällande. Monopolet skall sålunda med nödvändighet komma att verka hämmande på vidtagandet af förbättringar i yrkets teknik och derigenom bereda jordbruket, för hvilket just dessa förbättringar äro af största vikt, betänklig skada, på samma gång yrket sjelf i saknad af utveckling skall alltmer sacka bakåt, tills det i likhet med andra institutioner, som ej följa med tiden, skall befinnas vara för denna öfverflödig.

Härmed har jag likvisst ej velat säga, att ett dagarfvode af 10 kronor skall vara tillräckligt för att framkalla en konkurrens från den privata verk-

samhetens sida. Tvärt om är det min öfvertygelse, att de landtbruksingeniörerna tillkommande förmånerna af fast lön och fria resor äro af natur att bereda dem ett afgjordt öfvertag i hvarje sådan konkurrens. Men det skall dock derigenom beredas personer med kallelse för yrket en möjlighet till konkurrens, som de nu sakna, om de ej lyckas blifva i statens tjänst anställda, och denna möjlighet anser jag på förut angifna grunder vara af så stor betydelse, att endast af detta skäl ett höjande af dagarfvodet till 10 kronor synes mig vara väl motiveradt.

Men till detta skäl kommer ett annat, det nemligen, att genom vidtagandet af en sådan åtgärd åtskillig besparing skulle kunna göras i statsverkets utgifter, utan att staten derigenom på något sätt motverkade det vackra syfte, för hvilket landtbruksingeniörs-institutionen blifvit inrättad. Förhöjningen i dagarfvodet skulle nemligen ej hafva till uppgift att bereda landtbruksingeniörerna större inkomster. Det belopp kronor 5: 50, hvarmed det föreslagna dagarfvodet skulle öfverskjuta det nu utgående, skulle i stället ingå till statsverket. Sättet hvarpå detta skulle ske låter äfven med stor lätthet ordna sig, om sekreteraren i Landtbruksakademien, då han attesterar ingeniörernas reseräkningar, å dem annoterade antalet af hvars och ens efter dagboken använda förrättningsdagar, hvarefter endast skilnaden mellan reseräkningens hela belopp och 5.5 gånger förrättningsdagarnes antal behöfde af Statskontoret utbetalas. Att den på detta sätt uppkommande besparingen för statsverket skulle vara ganska afsevärd visar sig, om man tillser, huru förhållandet skulle hafva varit under åren 1880—83, i händelse under dessa år det föreslagna sättet för dagarfvodets beräkande varit tillämpadt. I sådant fall skulle besparingen för statsverket hafva uppgått till 10,341 kronor år 1880, 11,209 år 1881, 12,238 år 1882 och 12,287 år 1883 samt till 14,099 år 1884 eller för alla fem åren tillsammans 60,174 kronor.

På grund af hvad jag nu tillåtit mig anföra får jag vördsamt föreslå, att Riksdagen behagade besluta,

att det till statens landtbruksingeniör nu utgående dagtraktamente af kronor 4: 50 må höjas till 10 kronor, dock så att öfverskjutande kronor 5: 50 för förrättningsdag skola för alla af landtbruksingeniör utgjorda förrättningsdagar sammanlagdt afräknas från den af honom upprättade reseräkningens slutsumma, så att

endast hvad derutöfver återstår att fordra skall till honom af Statskontoret utbetalas.

Om remiss af denna motion till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 23 Januari 1886.

J. H. G. Fredholm.

N:o 25.

Af Herr **J. H. G. Fredholm:** *Angående veterinärrättningens i Skara ombildning till en hofbeslagsskola m. m.*

Sedan Kongl. Maj:t vid sistlidne riksdag, efter sakkunniges hörande, aflät nådig proposition om ett definitivt ordnande af veterinärrättningens i Skara framtida verksamhet, efter det denna inrättning nära nog från sin början år 1775 endast varit provisoriskt anordnad, och hvarvid Kongl. Maj:t föreslog: att vid inrättningen skulle inrättas en fullständig hofbeslagsskola, att der fortfarande skulle underhållas en sjukvårdsanstalt för husdjur vid hvilken lämplig undervisning i husdjurens sjukvård skulle lemnas dem, som ville sig deraf betjena, och att årliga utgifterna härför beräknades uppgå till 8,000 kronor, till hvilkas betäckande funnes afkastningen af Hernqvistska donationen 2,800 kronor, af Ugglas m. fl. donation 75 kronor, af statens egendom Brogården 2,525 kronor, hvarjemte ett statsanslag af 2,600 kronor skulle af Riksdagen erfordras, så lemnade Riksdagen, genom att Första Kammaren afslog Kongl. propositionen och Andra Kammaren biföll densamma, frågan om veterinärrättningens ordnande i samma provisoriska tillstånd, som den under en lång följd af år befunnit sig.